

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum
occurrentium**

Heynlin, Johannes

[Köln], 1493

Capitulum septimum de dubiis occurrentibus circa materiam ad
consecrandum aptam. videlicet panem et vinum

[urn:nbn:de:bsz:31-306300](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306300)

Capitulum

sed et vt de tali gratias debitas exhibens. portioꝝ beneficioꝝ dignus efficiatur. et precipue vt ad christianam celebrationeꝝ vel saltem spiritualem. istius sacramenti sumptionem ad quam semper tenetur esse dispositus. preparatioꝝ reddatur. Semp̄ enim celebratio precedens dispositio ac preparatio esse debet ad sequentem. **Agis** autem attendenda est in huiusmodi gratiarum actione feruida cordis deuotio. q̄. plura labioꝝ oratio.

Sol. **U**trū post celebratōem aliqua etiā singulariter sint agenda. Sic. debet em̄ is qui celebrat in omnibꝝ timorare. virtuose et exemplariter se habere. et in bonis occupationibꝝ exercitijsqꝫ salutariꝝ solationem et delectatōem querere. vt in meditando psallendo. orando. studendo. scribendo. legendo. docēdo. et horas canonicas debite persoluendo. ita vt et diabolus nunqꝫ eū ociosum inueniat. et ad futura dona paratioꝝ fiat.

Dubium

Sol. **Q**ue sint sacerdoti post celebrationem cauenda maxime cohibenda est lingua ne loquatur leuia. inutilia. scurrilia vel dolosa verba. Sic etiam visus cohibendus est ne videat vana. et suo modo sensus ceteri sunt caute custodiendi. precipue etiam crapula et ebrietas fugienda. ioci et ludii vitandi. Et vt hec facilius fieri possint studendum est sumopere. vt dicit beatus Gregorius. q̄ semper animus in suo pondere et vigore seruetur. ne postea eum fluxa cogitatio dissoluat. ne vana etiam letitia mentem subrepat. et lucrum p̄punctionis anima p̄ incuriam fluxe cogitationis perdat.

Sol. **T**erz. statim post missę celebratōem sit comedendū vel bibenduz. De iure non debet fieri. Unde tribꝫ de p̄sca. di. ij. dicitur. Si mane dominica portio editur vsqꝫ ad sextam ieiunent ministri quicam sumserunt. Et si tertia vel quarta hora acceperint ieiunent vsqꝫ ad vespas. Sed de p̄suetudine hoc ius non seruatur. propter reuerentiam tamen tanti sacramenti dignū est vt a cibo et potu abstinatur donec debite gratiarum actioes sint reddite. et ita etiam inter ea species sacramentales verisimiliter existimentur corrupte.

Capitulum septimum de dubijs occurrentibus circa materiam ad consecrandū aptam. vi. delictet panē et vini. vi. p̄prehendit articulos.

Arti. primus. Resoluit sex dubia que incidunt circa panem consecrandū siue hostiam antequam consecratur

I. Quis et qualis debeat esse panis vt consecrari et ex eo confici possit corpus christi

Sol. Debet esse triticeus. aqua naturali confectus. et azymus. id est non fermentatus.

Septimum

¶ Quid agendū si sacerdos percipiat panes nō esse triticū. vel alia aqua q̄ naturali p̄fectū aut fermentatum

Sol. Si aliquid istoz percipiat ante inceptiōnem canonis. panem illū remoueat et aptum apponat. et sine repetitione procedat. Si post inceptiōnem canonis et ante verba p̄secrationis remoueat. ut supra patet. et canonem reincipiat. hoc videtur tutius et p̄uenientius. Si post verba p̄secrationis panis. et siue ante siue post p̄secrationem sanguinis. ante tamen sumptionem panis remoueat. ille panis et recipiatur aptus panis. atq; confectur ut supra. Panis vero supra quem prolata sunt verba p̄secrationis reuenter tractetur. et sumatur a celebrante post sumptionem sanguinis vel a ministrante. Si post sumptionem illius panis et ante sumptionem sanguinis recipiatur de nouo panis aptus et consecratur ut supra. atq; sumatur. non obitan te q̄ ieiunū sit solutum per sumptionem panis non consecrati. quia p̄ceptum de perfectione huius sacramenti maioris est ponderis q̄ p̄ceptum q̄ hoc sacramentum a ieiunio sumatur. Si post sumptionem sanguinis. reponatur nouus panis aptus ut supra et nouū vinum. et cum repetitione canonis fiat noua p̄secratio vtriusq; atq; sumptio. ne sacramentum maneat imperfectum. Si vero panis aptus et debitus haberi nō possit ante p̄secrationem. dederatur missa incepta

¶ Quid agendum si panis appositus percipiat esse corruptus

Sol. Quia panis corruptus dicitur quia substantiam et sp̄m panis perdit. vel ex putrefactione. vel verustate. vel alio huiusmodi. q̄ percipi potest cum trinitas soluitur. et sapor. odor. color aliaq; accidentia mutata sunt. ideo non est panis neq; p̄secrabilis. Si ergo percipiatur aliquo modo circa p̄cedens dubium ex p̄fector. agatur etiam eo modo quo ibidem dictū est

Dubium

¶ Quid agendū si panis nō fuerit appositus. vel post appositionē ablatus. et nō percipiat donec veniat ad verba p̄secrationis.

Sol. Apponat panis aptus. repetat canonem. et fiat p̄secratio illius

¶ Quid agendū si panis sit dispositus ad corruptiōnem. sicut notari potest ex aliqua mutatione saporis vel odoris. vel si habeat foramen vel fracturā. aut ablata sit aliqua particula. vel nō sit rotundus ut moris est. vel habeat maculā aut aliū defectū p̄stem

Sol. Si aliquis istoz casuū occurrerit et percipiat p̄secrationem p̄pter reuerentiam sacramenti remoueat panis ille et apponat alius panis aptus. Si autē alius haberi non possit. p̄cedat nihilominus in missa et p̄ficiat. nisi defectus in pane adeo notabilis fuerit q̄ graue scandalū astantiū timendū sit si p̄cedat. Si vero post p̄secrationem percipiat talis defectus aut in ipsa p̄secratione tunc p̄cedatur et perficiatur officium

¶ Vtū in aliquo casu sacerdos licite possit legere vel cantare missam et nō p̄secrare penem siue p̄ficere corpus christi

Capitulum

Dubium

Sol. In nullo casu licet. grauius em peccat p̄sbiter criminofus q̄ se celebrare simulat ⁊ non celebrat. q̄ si celebraret. Quosus itaqz falsa remedia sunt abijcienda. que sunt veris periculis grauiora

Articul. ij.

Resoluit octo dubia que occurrūt circa panem consecratum siue corpus christi ante sumptionem

I. Utrum sacerdos consecrans panem teneatur sumere

Sol. Quotiens sacerdos consecrat tenetur ipse sumere

ii. Utrum in predicto casu teneatur semper totum sumere

Sol. Non semper tenetur. Si em sacerdos p̄secret plures hostias pro viatico infirmorum reseruandas. vel alijs pro tunc disponendis. non tenetur nisi vnam sumere. Si etiam aliquis sub misa incideret in infirmitatem vbi immineret periculum mortis et non haberetur alia hostia consecrata. debz sacerdos illā quā ipse sumpturus erat totam diuidere. et partem infirmo dare. Si etiam post sumptionem sanguinis christi et ablutionis res periretur aliqua notabilis particula hostie consecrate vel tota hostia p̄secrata. tunc illa particula seu illa hostia reseruari debz ⁊ non pro tunc sumi. vr infra tangerur.

Dubium

iii. Quid agendum si deprehendantur aliquę particule sup corpus rali. palla. vel patena. que de hostia p̄secrata sint resolute.

Sol. Diligenter recolligantur. et sumantur cum hostia fumenda vel sanguine ante sumptionem. ablutionis

iiii. Quid agendum si p̄pter frigus aut aliam causam accidentalem hostia vel pars eius ceciderit in calicem de manu sacerdotis.

Sol. Si tota hostia inciderit nihil iterandum est. sed obseruatis ceteris obseruandis sumatur simul cum sanguine. Si vero pars aliqua in manu remaserit. frangatur illa. ⁊ pars vna mittatur in calicem et procedatur vltimus more p̄sueti

Dubium

v. Quid agendum si ceciderit hostia p̄secrata vel pars eius supra terram. vel lapidem. vel pannum. aut aliud p̄simile.

Sol. Statim reuerenter leuetur. ⁊ reponatur illuc vnde cecidit. per q̄ raturqz diligenter si aliquę particule de hostia resolute ibi res manserint. que p̄similiter leuentur. Deinde locus vbi hostia iacuit radatur. et abrasa p̄burantur. cineresqz in sacario reponantur. Et si locus non possit p̄uenienter statim radi circum signetur ⁊ cooperiatur ne pedibz tangatur. donec comode radi possit. Si vero super pannum. vestem. aut aliud huiusmodi ceciderit. diligenter excutatur pars illa vbi iacuit super corporale vel patenam. poterit insuper lauari. et aqua lorionis in piscinam mitti. Et vbi occurreret casus q̄ sacerdos non posset comuenienter vel sine graui scandalo leuare. vel stisset periculum in mora. vr timeretur q̄ animal brutus aut puer sumeret vel pedibz conculcicaretur. vel aliud huiusmodi. tunc deberet reuerenter leuari a ministrante vel aliquo alio etiam laico si non esset alius sacerdos. ⁊ porrigi ad manum celebrantis.

Septimum

vi Quid agendū si sacerdos casualiter tangat hostiā cū naso mento
barba veste vel alio hōi

Sol. Si notabiliter tetigerit ita vt verisimiliter timeri possit q̄ aliqua
particula minima hostie ibidē manserit adherens .statim post
sumptionem hostie .vel ante si p̄ modo fieri poterit .fricetur cū
extremitate patene super corporale illa pars nasi .menti .vel illi
us quo tacta fuit hostia .Deinde excutiat̄ur corporale sup̄ pas
tenam .et si aliquid ibi appareat de hostia .sumatur vel mircas
rur in calicem ⁊ sumatur cum sanguine . ⁊ nihilominus post ab
lutionem digitorum discrete lauetur vel humectetur cum digi
to eadem pars rei contracte ⁊ abstergetur cum panniculo ab
sterfuo quo calix abstergi solet . Si cum veste aut alio cōsimili
tetigerit excutiat̄ur pars illi super patenam vel corporale . et
agatur vt supra tactum est

vij Quid agendū si hostia p̄secrata p̄ ventū vel aliquo alio mō fue
rit amota de altari ⁊ amissa. **Dubium**

Sol. Fiat diligentissima p̄quisitio ad inueniendū hostiam . que si in
uenta fuerit reuerenter reponatur ⁊ procedatur in missa . Si
vero inueniri non possit accipiatur noua hostia . reincipiat̄ cas
non et p̄secret̄ . deinde procedat̄ modo p̄sucto .

vij Quid agendū . si cū sumendū est sacramentum . corpus christi
miraculose appareat sub specie carnis vt pueri vel aliaq̄ alia nō
p̄uenienti humane refectioi .

Sol. In tali casu non est sumendum . nec propter hoc sacerdos effici
tur transgressor p̄cepti . quo sc̄s mandatur vt sacerdos conse
crans sumere debeat consecratum . quia que miraculose fiunt le
gibus non subduntur .

¶ Resoluit septem dubia circa panē p̄secratū siue corpus christi post sum
ptionem occurrentia **Articulus . iij**

I Quid agendū sit si in sumptione sanguinis remaneat pars hos
tie in fundo calicis

Sol. Cauendum est ne infundatur vinū vt cum illo sumatur . quia si
cum vino sumeretur . ex quo vinum citius descenderet in sto
machum et p̄ueniret descensum illius partis hostie . tūc iam
solutum esset ieiunium . ⁊ ita sacerdos nō ieiunus sumeret . qd̄
in hoc casu fieri nō debet . cum aliud ⁊ facile remedium hateri
possit . hoc videlicet . vt digito p̄secrato ducatur illa pars ad la
bium calicis . ⁊ inde sumatur . postea digitus sugat̄ ⁊ abluatur
cum vino . ⁊ illud etiam sumatur **Dubium**

ij Quid agendū si post sumptionem sanguinis reptant̄ alique pticu
le siue relique resolute de hostia

Sol. Si certum sit q̄ sint resolute de hostia p̄secrata . et reperiant̄ ans
re sumptionem ablutionis . statim sumant̄ . Si post sumptionem
ablutionis reperiantur . et sit aliqua ita magna q̄ possit absq̄
periculo tractari ⁊ reservari . tunc reseruetur vsq̄ ad proximas

Capitulum

celebrationem. in qua hostia sumatur. nisi graue scandalum et
meas euenire ex reservatione Si aut omnes sint a deo parue q
absq; periculo tractari et reservari non possint. tunc sumat. non
obstante q; prius sumpta sit ablutio. q; q; dia sacerdos est in
actu pfectionis sacramenti et recollectionis reliquiarum. q; q; d
fit dicitur fieri mox et in continenti nullo actu p; ratio interme
dio. id est quasi simul sumeret omnia anteq; consecratur non tes
tinus. Ubi etiam solutum esset ieiunium non obstarer. q; p; ce
prum de pfectione sacramenti maius est. vt supra patuit. Cui
tamen videtur vt ante abluionem reliquie diligenter p
quirantur et recolligantur atq; sumant Si ho dubiu sit vtri
reliquie iste resolute sint de hostia psecrata. agatur tunc vt die
tum est cu hac cu generali intentione ac p; ditione si sint psecrate

Dubium

iiij. Quid agendum si post sumptionem sanguinis christi reperiat
aliqua hostia integra

Sol. Si certum sit q; sit psecrata et reperiat ante sumptionem ab
lutionis. statim sumi potest. vel reservari. Sic etiam agenduz
est si supermanserit aliqua hostia de eis de quibus alij p; muni
cati sunt. Si post sumptionem abluionis inueniatur. reserue
tur pro viatico. vel in sequenti celebratione sumatur. Si vero
dubium sit an psecrata sit. agatur tunc eodem modo vt dictuz
est. cum hac tamen p; ditione. si sit consecrata.

v. Quid agendum est. si quis post sumptionem corporis christi sta
tim patiatur vomitum

Sol. Reuerenter recolligantur species panis si discerni possint. et repo
nantur in sacrario. vel sumant ab aliquo. si saltem assit aliquis
ad sumendum dispositus absq; nausea. et ea in quib; inuenit
fuerint species p; burant. et cineres in sacrario recondantur

vi. Quid agendum si quis post sumptionem sacramenti ex infirmitate
statim emittat per secessum quod sumpsit.

Sol. Recolligantur species. et fiat sicut in casu pcedentis dubij
vi. Quid agendum si hostia psecrata et reservata reperiatur putrefa
cta vel aliunde corrupta

Sol. Reuerenter tractet et in sequenti missa celebratoe sumat post sum
ptionem sanguinis. Si ho sumi no possit recodaf in sacrario.

vij. Quid agendum est si hostia consecrata comesta fuerit a mure vt
ab aliquo alio bruto animali

Sol. Si animal illud statim apprehendi. aperiat corpus eius et dili
genter perquiratur ram in ore q; in intestinis si aliquae species
inueniri possint. que si inueniantur. recolligantur et recondan
tur in sacrario. corpus vero animalis comburatur et cineres si
militer recondantur.

Articul. iij.

Resolucio. xiiij. dubia circa vinu priusq; consecratur in eidentia

i. Quod et quale debeat esse vinum vt sit aptum ad psecrandum

Septimum

Debet esse vinū vitis
de vva exp̄ssum. Et
ideo nō p̄t hoc sacra
mentum p̄fici in

Aqua vinata seu
aqua superfusa
super aceruos
vuarum post vi
num exp̄ssum
Agresto. id est
succo de vva im
matura exp̄ssio

qz non est vinum

Apero

Malogranatorū

Horozorum

Cerasorum

Uitis adhuc

in vva p̄tento.

Uino

qz nō est vinū

quia non exp̄ssum est de vva. et sic magis habet rationem q̄
debet p̄medi q̄ q̄ debet potari

¶ Quid agendum est si loco vini fuerit aqua vel aliq̄s alius liquor
positus in calicem ad consecrandum

Sol. Si sacerdos hoc percipiat ante consecrationem panis. et vinum
nullo modo haberi possit. missam deserat imperfectam. nec vl
terius procedat. Si autem vinum haberi possit. effundat prio
rem liquorem. et imponat vinum purum cuius aqua. procedat
q̄ ulterius nil repetendo. Si vero percipiat post consecrationem

panis et ante p̄secratōem calicis. et vinū non possit haberi. procedat nihil
ominus corpus christi sumendo absq̄ sanguine et missam terminando.
Sed si possit haberi vinū. effundat liquorem et p̄paret calicē vt supra. proce
datq̄ ad p̄secratōem calicis. incipiendo ibi. simili modo. nihil reperēs de
prius lectis. Si aut̄ percipiat hoc post p̄secrationem calicis et ante sump
tionem atq̄ diuisionem hostie. tunc effundat illum liquorem in aliud vas.
qui postea propter reuerentiam verborū consecrationis super ipsum pros
latorū. mitteratur in piscinam. imponatq̄ vinū aqua mixtū in calicē. quo fa
cto. accedat ad p̄secratōem sanguinis reincipiendo ibi. Simili modo. et
deinde procedat more p̄suro. Ubi vero vinū haberi nō possit. sumendū
est corpus absq̄ sanguine. vt in casu precedenti. Et ita etiā in sequentibus
agendū est. si vinū haberi nō possit. Sed si hostia sit diuisa. et p̄s missa in
calicem. tunc caute extrahat illam partem. et reponat sup̄ patenā. et liquos
rem effundat in aliud vas. quē posteaumat post ablutōem. vel in sacra
rio recondat. p̄pter reuerentiā hostie p̄secrate impositae in ipsum. Deinde
imponat vinū cum aqua. et reincipiat vt dictū est. procedendo ad p̄secra
tionem sanguinis. et qz illa pars hostie que extracta est de calice non pō
test bene tractari. p̄pter humectatōem. ideo capiat aliam partem hostie nō
humectatā. et cum verbis ac signis p̄sueris mitterat in calicē. parte p̄o hu
mectatāumat cum alia parte non humectata. et procedat ulterius more
solito. Si vero predictus liquor percipiat post susceptionem corporis
christi. ante rationem sumptōem et gustatōem illi liquoris indebiti. tūc sic

Dubium

Capitulum

cut prius extrahat partem hostie missam in calicem et reponat sup patenā. et faciat cū liquore vt prius. Imponatq; vinū cum aqua. et psecrer sanguinē reincipiendo vt supra. Et vbi faciens da s; signa sup calicē cū hostia anq; d; et etiā cū d;. Pax dñi et faciat signa illa absq; hostia sup calicē. In ceteris pcedat more solito. tādē sumat pte hostie humectatā et postea sanguinez. et missam pficiat vt pfuerit est. Sed si liquore illū sumere inceperit et adhuc in ore teneat vel prim degluerit. dūmodo q; hostie in calice remanserit emittat discrete ex ore in aliud vas. et extrahat prem hostie. et agar cū liquore et ceteris vt in casu pcedenti. Si autē etiam partem hostie in os susceperit. nō tamē adhuc transgluerit. discrete et caute totū emittat ex ore in calicem. deinde extrahat prem hostie vel psculas eius si in partibus resoluta fuerit. et faciat in ceteris vt supra. Si vero partem hostie cum liquore sumpserit. tūc nisi graue scandalū timeatur apponenda est alia hostia psecranda. et calix cū vino et pane preparā dus. et reincipiendū est a canone. et vtrūq; psecrandū atq; sumendū. sed si graue scandalum timeat ex appositione noue hostie. tūc preparet calix cū vino et aqua et incipiat ab illo loco. Simili modo. et pcludat cum istis verbis. hec quorū enscūq; feceritis in mei memoriā facietis. et statim sanguis sic psecratus sumatur. Nec obstat in istis casibus solutio ieiunij q; pceptū de pfectione sacramenti maius est q̄ pceptum de ieiunio. vt supra dictū est. In omnib; etiam dictis casib; cum tali cautela et discretōe agēdū est. vt q̄tū fieri poterit scandalū euitetur. Unde neq; hostia neq; calix iterato eleuari debet. si prius facta fuerit eleuatio

Dubium

Dubium

- ij Sol. Quid agendum si impositum sit vinum corruptum
Quia vinum corruptū speciem vini atq; substantiā amisit. sicut mutatio accidentium demonstrat. ideo non est psecrabile. Et ergo percipitur esse corruptum aliquo modo. et expressorum in pcedenti dubio. agar tūc vt ibidem expositum est
- iiij Sol. Quid agendum si vinum non sit impositum calici. neq; aliquis alius liquor. sed dimissus sit vacuus
Quācito percipitur imponendū est vinum aqua mixtum et vltorius pcedendum. Si autem vinum haberi non possit et fuerit ante psecrationem panis. tunc missa deseratur imperfecta. Si vero psecratio panis facta sit procedatur in missa. vt circa secū dum dubium huius articuli clarius expositum est.
- v Sol. Quid agendum si vinum sit dispositum ad corruptionem nō tū corruptum est. vt si acefcat. vel si sit pendulum. aut fetidū. vel immundum. aut alium p̄ similem habens defectum
Si pceptat ante psecrationem calicis. remoueat et apponat vinū aptū si haberi possit. Si autē haberi nō possit. vel si pceptat post psecrationem procedatur et perficiatur officium

Septimū

- vi** **Utrum in musto possit confici hoc sacramentū**
Sol. Potest bene confici. sed non debet. nisi fuerit defecatum vel purificatum. nisi necessitas cogat. qua cogente posset etiā exprimi vinum de vna in calicem
- vij** **Utrum vino psecrando possint vne integre pmisceri**
Sol. Hoc fieri non debet. quoniā phibitum est. vt habet de pse. dist. ij. c. didicimus. Neq; pmisceri debet vinū ex vna pressuz in calice
- vij** **Utrum confici possit hoc sacramentū in nectare siue in vino condito aut per spēs aromaticas colato**
Sol. Quādiu natura et species vini manet. potest confici. non tamen fieri potest nisi in casu necessitatis
- ix** **Utrum possit confici in vino puro absq; pmissione aque**
Sol. Potest. sed nō debet. vñ si sacerdos ante psecrationē deprehēdat aquā non esse pmissā statim pmiscere debet
- x** **Que et qualis debet esse aqua que vino pmiscenda est**
Sol. Aqua debet esse naturalis siue elementaris et pura
- xi** **Quanta debeat aqua vino admisceri**
Sol. Tam modica debet imponi. q; vinū in sua natura et spē possit permanere. si em̄ a natura sua mutaret non posset confici **Dubium** Uñ vna gutta aque quācumq; parua dūmodo debito tpe fuerit imposta vt possit fieri mixtio sufficit. et p̄cipue si vinū fuerit debile
- xij** **Utrū sufficiat q; aqua fuerit vino admixta adhuc exite in dolo**
Sol. Non sufficit. q; em̄ mixtio illa sacramentalis est. ideo fieri nō debet anteq; misteria inchoent. vel fiat preparatio ad inchoandū. et ad tardius imminere oblatione. vt scz possit fieri trāsmutatio aque in vinum
- xij** **Utrum quis licite possit non cōsecrare vinum facta cōsecratione panis.**
Sol. Non potest licite. pfecta em̄ debent esse sacramēta. Christus autē hoc sacramentū sub speciebus panis et vini instituit. vñ vtrunq; offerri. psecrari. et sumi debet.
- xij** **Quid agendū si sacerdos deprehēdat vinum esse p̄gelatū in calice cum vult consecrare.**
Sol. Sacerdos curā adhibere debet vt resoluatur. vel p applicationē p̄unaz. aut panni calefacti. vel ma. vñ calefactaz. aut p infusionē vini calefacti. vt recipiat rōem actualē potus. Si tñ nōn resoluere n̄hilomin⁹ posset confici. q; p p̄gelationē naturavi. ni nō est corrupta. Hoc tñ caueri debet q̄rum fieri potest
- Resoluit octo dubia que circa vinum psecratum siue sanguine cristi an/ Artū. v. te sumptionē occurrere possunt**
- I** **Quid agendū si sacerdos post psecrationē recolat vel deprehēdat aquam nō fuisse admixtam vino. vtrum videlicet adhuc debeat admiscere.** **Dubium**
- Sol.** Nullo mō debet aquam vino psecrato admiscere. q; sequeret eoz

Capitulum

ruptio sacramenti ad minus in aliqua pre. quod cauere debz. si fieri possit. sz pcedat sine admixtione aque. Admixtio em aque non est de necessitate consecrationis. sz consecrantis

- ij** **Sol.** Utrum sacerdos semp teneatur sumere sanguinem
Quotienscuqz consecrat teneatur sumere. nisi irremediabile impedi-
mentu supueniat Si autem abs sacerdos no celebrans omni-
sando sumat corpus xpi. talis no debet sanguine sumere sed vi-
num non consecratu post sumptione corporis.
- liij** **Sol.** Quid agendu est. si sacerdos ex quacumqz causa no possit sumere vi-
num. z ita etia neqz sanguine sumere valeat
Si sacerdos sciat vel pbabiliter timeat q no possit absqz nausea
et piculo vomitus vel alio inconuenienti. tantu vini sumere qn-
tum ad consecratione necessariu est. no debet celebrare Et si mis-
sam inceperit z nondu consecrauerit corpus. incepra deserat. Si
aut post consecratione corporis z ante consecratione sanguinis sen-
tiat vel timeat se no posse sumere sanguine propter nauseam ex
inspectioe vel odore vini consecrandi. vel alio hmoi accideret. non
debet consecrare sanguine. Sed debet pcedere sicut in illo casu
vbi post consecratione panis calix dephenditur vacuus vel ligre
no consecrabilis paratus. z no potest vini debitu haberi ad conse-
crandu. pur tactu est supius articulo quarto in solutioe secudi
dubij. Si po post consecratione sanguinis z pcipue circa tepus
sumptionis eius hoc sentiat vel timeat. rurius est q no sumat. sz
reuerter atqz diligenter referuet vsqz ad proxima celebratione
In qua post sanguine tunc consecratum z sumptu. sumat illum
sanguinem referuatum
- liij** **Sol.** Quid agendum est. si cum sumi debet sanguis species vini sit co-
gelata. ita q no debite possit sumi
Fiat resolutio aliquo modoqz supius tactoz. circa. xliij. dubium
articuli quarti. hoc tñ obseruato q nullo mo supinfundatur vi-
num calefactu. eadem rone qua no debet admisceri aqua vino
consecrato. vt circa primu dubium huius articuli deñ est.
- v** **Sol.** Quid agendu sit. si musca aut aranea vel aliud huiusmodi ceci-
derit in sanguinem.
Animal illud caute debet capi. z diligēter lauari z coburi. z ablu-
tio cum cineribz in sacrariu mitri. Et si absqz horrore z piculo
sumi possit sanguis. sumat more consueto. Si aut ppter horrore
vel periculu vel timore vomitus sumi no possit. tunc debet effu-
sundi in aliud vas ad hoc aptu. z cum reliquijs referuari. Nis
hu em abhominabile sumi debet occasione huius sacrameti
Et tunc ne sacramentu maneat unperfectu. debet aliud vinum
aqua mixtu in calice poni. z vltterius procedi eo mo quo super-
ius circa secm dubium articuli quarti expressum est. Vm qz ans-
te vel post sumptione corporis hoc dephendatur.
- vi** **Sol.** Quid agendu sit. si sacerdos ante sumptione sanguinis dephendat

Dubium

Septimū

dat venenū esse immissum in calicem.

Sol. Nullo mō debet sumere. nec alteri dare. ne calix vite vertatur in mortem. Sed debet infundere in aliud vas aptum. 7 ulterius pcedere modo in pcedenti dubio expreso

vij Quid agendū sit. si sanguis effundatur per negligentā nō ex tota. sed in parte. vel aliquid stillauerit de calice

Dubium

Sol. Quocunq; sanguis ceciderit extra calicem. statim 7 reuerēter recolligatur discretiori modo quo fieri poterit. 7 in calicem refundatur. Si autē nullatenus recolligi possit. tunc cito lambatur aut absorbeat vel sugatur per sacerdotē. ne vel defluat vel imbibatur a re illa sup quam ceciderit. Nec obstat si nō dum sumperit corpus xpi. qz necessitas hic cogit vt sanguis sumatur ante corpus. Si vero sacerdos nō posset hoc tam celeriter

facere. vel vbi de hoc graue scandalū timeretur si ipse hoc facere. tunc potest 7 debet ministrās ad missam (si saltem sit dispositus ad minus per veram contritionē 7 ppositum pfitendū 7 cum hoc sit ieiunus 2c.) hoc facere. Et p̄cipue si celebrās p̄bovel signo id iubeat. Et si ministrās nō fuerit dispositus. poterit 7 debet hoc alius dispositus facere. etiā si sit laicus. necessitate ad hoc urgente. Velius est etiā id facere q̄z enozmis irreuerentia fieret venerabili sacramento. reputa qz canis vel aliud animal inciperet lambere vel desup mingere. aut qz pedibus cōculceret. aut alia h̄mōi irreuerentia abhominabilis contingat. Si preterea sanguis ceciderit in terram vel sup tabulam aut aliud h̄mōi. post actionē eorum que iam dicta sunt. radatur locus que tetigit. 7 quod abrasum fuerit p̄buratur. 7 cinis in tra altare vel sacrariū recondatur. Si autē sanguis linteum altaris vnū vel plura tetigerit. fiat post sup dicta trina lorio illius vel illoz cum aqua munda calice supposito. vt in illum aqua ablutionis recipiatur. que postea sumatur a celebrante vel ministrante. Si tamē propter nauseam sumi nō possit. recondatur talis ablutio iuxta altare vel mittatur in piscinam.

Similiter etiā agendum est. si super aliquā vestem p̄secratam sanguis xpi ceciderit vel illam casu aliquo tetigerit. Si autē sanguis sup vestem non p̄secratam ceciderit vel tetigerit. post trinam ablutionē factam eo modo quo supra dictum est illa pars vestis rescindatur. 7 in altari vel sacrario cum alijs reliquijs reponatur. vel illa pars vestis igne cōburatur. si sacerdoti magis expediens hoc videatur. 7 cineres recondantur iuxta altare vel sacrarium vt supra tactum. Tutum etiā est. vt vestis illa sup quam sanguis xpi cecidit ad usum priorem nō assumatur. sed vel vestis consecranda cultui diuino apta ex ea fiat. vel recondatur. vel cōburatur vt supra dictū est. Simili etiā modo agendum videtur si sanguis xpi tetigerit capillos sacerdotis vel ceciderit sup barbam eius. Fienda est etiā ablutio capilloz eo mō quo supra dictum est de veste. 7 fiat abrasio capilloz vel barbe et cōburantur. 7 ponantur cineres in sacrario. Si autē sanguis xpi tetigerit caput aut faciem vel aliam partem corporis nudam. sufficit qz diligēter 7 discrete lauerur. 7 de ablutione fiat vt supra dictum est de ablutione vestis et aliarum rerum 2c.

Capitulum

- Dubium** vij. **Q**uid agendum. si sanguis ex toro effundat. ita q̄ nihil penitus maneat in calice quod sumi possit.
- Sol.** Si de effuso aliquid recolligi possit vel lambi aut forberi aut sugi agendum est ut in solutione precedentis dubij tactum est. ¶ Si autem nullum istorum fieri possit. ne sacramentum maneat imperfectum. presertim paradius est calix de nouo cum vino et aqua. et ulterius precedentis dubij est sicut in casu quo calix post consecrationem corporis vacuus deprehenditur. vel inepto liquore preparatus. ut superius articulo. iiii. circa resolutiones secundi et quarti dubiorum expressum est.
- Art. vi.** **R**esolutio sex dubia que circa sanguinem post eius sumptionem occurrunt
- I** **Q**uid agendum sit. si sacerdos post sumptionem sanguinis deprehendat aliquam guttam adherere orificio calicis. vel exterius in pes de aut alia parte calicis
- Sol.** Si certus sit quod illa gutta sit consecrata. quod videlicet scit se post preparationem calicis diligenter absterxisse calicem tam exterius quam interius ab illo loco ubi stat vinum infusum. tunc debet sumere illam guttam ante sumptionem ablutionis Si autem sit dubius an sit consecrata. sumat sub hac generali intentione et conditione. si sit consecrata. Si vero certus sit quod non sit consecrata sumat cum ablutione. vel postea abstergat si exterius adhereat. ¶ Quod autem haberi possit probabilis certitudo in tali vel alijs casibus consimilibus patebit ex capto sequenti articulo. primo circa resolutionem xiiij. dubij et sequentium.
- ii** **Q**uid agendum est. si post sumptionem sanguinis deprehendat sacerdos aliquam guttam vel liquorem speciei vini adherere caliculi vel manipulo. aut alteri homini
- Dubium** **Sol.** Si certus sit de consecratione istius gutte vel liquoris lambi vel sugi. et procedat ut superius in solutione septimi dubij articuli precedentis dictum est. Si vero dubitet. faciat hoc sub conditione. ut circa precedentis dubium dictum est. ¶ Si autem certus sit quod non sit consecratus liquor ille vel gutta. tunc non est curandum de tali
- iii** **U**trum statim post sumptionem sanguinis debeat fieri ablutio digitorum super calicem. Ex quo enim adhuc in calice remansit aliqua species vini. reputa humor quodam siue humiditas sub qua sanguis retinetur. tales species si vinum superfundat corrumpent. et sic ibi desinet esse sanguis christi Quid igitur agendum sit ut sumi possint absque corruptione
- Sol.** Circa hoc sacramentum de possibilibus agendum est quod decentius est. et pro maiori reuerentia tanti sacramenti prouentius. Non est autem possibile ut species sacramentales circa huiusmodi sacramenti celebrationem diu manere possint incorrupte. immo necesse est ut cito corrumpantur. Cum enim post sumptionem in stomachum descendunt non diu persistere possunt incorrupte. non solum propter subsequentem debite ablutionis sumptionem. sed et propter permutationem humorum in-

Septimum

Stomacho etiam ieiuno persistentiu. Sic etiam in descensu ad stomachum si sint in parua aut modica quantitate corrumpunt per admixtiones humoris salualis. Et partione etiam in ore. presertim cum post descensum sanguinis adhuc remaneat in lingua et ore humiditas sacramentalis. quam humor salualis qui maior est corrumpit. **A**b extra quoque hoc idem quando est necessario contingit. Nam si post cautam etiam sanguinis sumptionem non fiat absterfio seu ablutio calicis. nihilominus humiditas in calice remansens per exhalationem siue circumstantem aerem corrumpet et desinet ibi esse sanguis. **I**dem etiam contingit circa exterioram superficiem calicis in ea parte qua applicatum fuit inferius labium sacerdotis. Certum enim est quod labio illo humectato humiditate sacramentali. etiam dicta pars calicis humectata sic itaque cauere non potest quin species ille sacramentales corrumpatur et desinat ibi esse sacramentum. **A**bscienda est igitur penitus omnis scruolositas. ubi inevitabilis occurrit necessitas. prouentioni tamen modo et decenter ut diximus agendum est. et ubi occurrit difficultas semper accipiendum est illud quod minus habet de periculo. Non autem videtur modus proueniens quod cum lingua calicis exterius vel interius lambatur ita humiditas illa sumatur vel abstergatur. precipue propter scandalum. neque faciliter hoc posset fieri quo ad humiditatem que adheret fundo calicis. Sic etiam non videtur proueniens modus ut cum digito humiditas illa abstergatur. **S**porter enim digitum postea abluere vel sugere et utroque modo species corrumpentur. et non possent prouenire ad stomachum. **L**um hoc etiam posset occurrere periculum si videlicet humiditas sacramentalis subintraret inter unguem et cutem digiti. ubi neque abluere neque exui faciliter posset. **E**t hoc possent astantes arrediari et scandalisari propter multiplicem immersionem digiti in calicem et alia huiusmodi. **C**onuenientius ergo hoc modo agendum videtur. ut sacerdos cum diligentia et cautela sic primo sumat sanguinem de calice ut nihil amplius quod per labia extrahi possit in eo remaneat. eleuando sursum. vel erigendo pedem eius et declinando prae cauum ipsius versus faciem. vel inter labia sumendo. et sic tenendo donec a fundo calicis tota humiditas que defluere possit defluat ad labium calicis. diligenter tamen cauendo ne aliquid decidat. et inde sumat per attractionem etiam cum anheliu. **E**t postquam diligenter notauerit quod nihil amplius defluere possit. abluat primo calicem ne aliquid de sanguine adhuc remaneat in eo. et post summptionem illius ablutiois abluat digitos super calicem. ut sic et humiditas calicis et species panis si aliquid de illa in digitis remanserit. totaliter abluatur. deinde sumat. **N**on sit autem nimis parcus in vino circa ablutioem. sed tamen capiat. ut os et labia. que speciebus sacramentalibus fuerunt humectata sufficienter ablui possint. et ut etiam per labia sic abluta possit abluere exteriora per calicis speciebus sacramentalibus prius humectata. **V**al de autem cauendus est ne sacerdos sit nimis plucus in dicto modo agendi. ut non generet sedium astantibus. **N**ec sit etiam in modo agendi singularis contra morem et consuetudinem dioecesis vel religionis sue. ut astantes non scandalisarent de sua singularitate. vel de alijs sacerdotibus qui illam singularitatem non obseruauerunt suspicantes eos errare.

¶ **Quid si sacerdos post summptionem sacramenti uigat spurco vel ruffo et**

Dubium

D i

Capitulum

Sol. Antefumptōem ablutionis nullo mō expuendū est vel extus/endū aut excreandū. ne sic species sacramentales et p̄ plequēs sacramentū eiciat. sed sputū vel quod vrgit ad tussim aut ad excreatiōem retineat vel transglutiat. Si aut̄ ex nimia violentia hoc fieri nō possit. expuat vel extrusiat in aliquod vas aptum vel in calicem si aliud haberi non possit. vel in pāniculum mūdum. et postea materia illa (si nō appareant aliq̄e spēs sacramentales in ea) oburatur. et cineres reponantur in sacrario. Verūtamē si sacerdos ante inceptōem misse p̄sentiat se aliq̄ tali passiōe violent̄ molestari. tunc est vt a celebratiōe abstineat. Si vero post sumptōem debite ablutiōis qua et os et labia sunt. etiā sufficienter abluta. vrgat aliquo predictōr. quibus non sit amplius periculū. tū p̄pter reuerentiā maiorem sacramentibus num̄ est vt abstineat q̄sum p̄ quousq̄ alium potum vel cibū sumpsit. Si tñ nimis vrgat. eiciat huiusmodi supfluitates ad aliquē locū vbi non conculcentur pedibus. vel habeat lectū panniculum in quem mitrat.

Dubium

- v** Quid agendū si post assumptōem sanguinis patiat sacerdos vomitū. vel ex infirmitate emittat p̄ secessum qd̄ sumpsit.
- Sol.** Sufficiēter p̄ ex dictis. Si tñ ibi nō possint deprehendi spēs sacramentales panis. ex quo spēs vini iam p̄mixte sunt alijs humoribz vt nō possint discerni. q̄ fortassis corrupte sunt. inuoluenda est illa materia in stappa vel panno et comburenda. et cineres referuandi sunt. vt supra dictū est.
- v** Quid agendū si sacerdos post sumptōem sanguinis deprehēdat venenum aut animal venenosum fuisse in calice. et illud se sumpsisse. an se liceat ei euomere.
- Sol.** Si p̄ vomitū speret se liberari. et presertim si medicus consulat. tū licet ei euomere. Hoc tñ caute fieri debet in aliquod vas mundum. et si aliq̄e species sacramentales ibi appareāt. recolligantur. et in sacrario referuent. reliqua vero materia comburatur et cineres similiter referuentur.

Capitulum. viij. de dubijs que circa debitā formā p̄secrationis istius sacramenti occurrūt. et duos hz articulos

Arti. primus

Resoluit. xvi. dubia circa formā p̄secratiōis panis occurrentia.

I Que sit sufficiens et debita forma p̄secratiōis panis

Sol. Forma est ista. Hoc est corpus meum

ij An hec p̄iunctio (enim) sit de substantia forme et de necessitate etiam proferenda

Sol. Non de sub̄a forme. neq̄ de necessitate p̄secrationis sacramenti nō tñ debet scienter omitti. alioquin sacerdos grauit̄ peccaret

iii Utri sacerdos si omittit omnibz alijs que in missa dici solent dicere solū p̄dicta vba sup̄ panē aptū p̄secraret.